

ת.ד. 7612 ירושלים 91076
טל 02-6446776 פקס 02-6446833
P.O. Box 7612 Jerusalem 91076
Tel:02-6446776 Fax: 02-6446833
E-mail: imediaw@gmail.com

האגודה לזכות הציבור
Israel's Media Watch

ג' כסלו תשע"ד

06/11/2013

לכבוד

הוועדה לבחינת המתווה לשידור הציבורי העתידי

שלום רב,

הנדון: המלצות לגיבוש המתווה לשידור הציבורי בישראל

"האגודה לזכות הציבור לדעת" מתכבדת להיענות לקול קורא אשר פורסם על ידכם ולהגיש המלצותיה.

"האגודה לזכות הציבור לדעת" תומכת נלהבת בקיומו של שידור ציבורי. להשקפתנו, שידור ציבורי הינו מהחובות של המדינה עבור אזרחיה ומהווה כלי חשוב בקידום הציונות הדמוקרטית והפלורליזם.

זה שנים רבות אנו עוקבים ומלווים מקרוב את רשות השידור בכל הגלגולים והתהפוכות העוברים עליה. תמיד עמדנו לימינה מתוך אמונה בחיוניותו של שירות זה ואמונה ביכולת לתקן.

ברם, רצף של הנהלות כושלות, החלטות שגויות וליקויים תפקודיים אשר רק מחמירים עם השנים, הביאונו למסקנה כי סגירת רשות השידור במתכונתה הנוכחית ופתיחתה מחדש- הינם צעד בלתי נמנע להבראתה.

אנו מאמינים בשידור ציבורי המהווה שירות לציבור לכל דבר- כזה המספק את תחומי העניין שלנו, מרחיב ומעשיר את עולמו, משקף את דעותיו, מייצג את כלל פלחי האוכלוסייה ונותן במה לאותם תכנים אשר לא מוצאים את מקומם בשידור המסחרי. השידור הציבורי חייב להצטיין בשקיפות מלאה ובמינהל תקין. שידור עם אתיקה עיתונאית גבוהה ונקי מפרסומות והשפעות מסחריות.

להלן המלצותינו במפורט, על פי סעיפי ה'קול קורא':

1. תפקידו וייעודו של גוף המשדר שידור ציבורי תפקידי ומטרות השידור הציבורי הוגדרו באופן בהיר ונאות בחוק רשות השידור כפי שהוא מנוסח כיום, כגון: הסעיפים המתייחסים לחיזוק והעמקת הזהות הציונית, שיקוף כלל מרכיבי החברה הישראלית, טיפוח הלשון העברית וכן הלאה. לטעמנו ראוי לשוב ולאמצן בכל מתכונת של שידור ציבורי שיקום בעתיד. מעבר למטרות אלו, יש צורך מיוחד בהדגשת היות השידור- שירות ציבורי. בתור שכזה, חייבים מנהליו להתייעץ עם הציבור, לברר מה הוא רוצה ומה לא ולהתחשב בו. כדי להגשים זאת על מפעיליו לקיים מעת לעת מחקרים וסקרים בקרב האוכלוסייה לגבי צרכיה וציפיותיה מהשידור הציבורי. חובתה

של הרשות לפרסם באתר הרשות את עמדות הציבור ותחושותיו. פעילות הרשות, כגוף ציבורי שמטרתו לשרת את הציבור חייבת להיות שקופה.

2. מבנה מוצע ואופן פעולה של גוף השידור הציבורי-

ישנם כמה לקחים ברורים מהכשלים החוזרים ונשנים בתפקוד רשות השידור וכמה מהם נוגעים למבנה וניהול הרשות-

*על ההנהלה להתמנות באופן ציבורי, כאשר אנשי המקצוע של הרשות צריכים להיות כפופים באופן חד משמעי אל המועצה הציבורית.

*המנהלים המקצועיים צריכים לקבל סמכויות מוגדרות ותקציב מוגדר שבתוכו הם יכולים להתנהל. כמוכן שעם סמכות זו, צריכה לבוא גם האחריות המתאימה.

אחד הדברים שחסרו באופן בולט בכל שנותיה של רשות השידור היה תמחור. מעולם לא היה תמחור, מנהלי מחלקות התנהלו מבלי לדעת כמה עולה להם שעת אולפן, מה התקציב המעשי העומד לרשותם, כמה כבר הוצא וכו'. חוסר תמחור הביא לידי חריגות תקציביות לא נשלטות ומכאן לכדור שלג מתגלגל, הרשות נצרכה לתקציבים נוספים, זה הביא בחובו תלות פוליטית לא רצויה וכך הלאה.

תמחור מלא ומדויק של כל הפעילות השוטפת בגופי השידור יבטיח הן שמירה על מסגרת תקציבית ופחות 'הפתעות' בדוחות השנתיים והן יפתח חופש פעולה יצירתי ותוכני עבור המנהלים המקצועיים של השידור הציבורי. ללא תקציב מוגדר וללא הוצאות מוגדרות אי אפשר לנהל מערכת גדולה מסוגה של רשות שידור.

* יש לחלק את הטלוויזיה לשני אגפים: אגף אחד חדשות ותכניות אקטואליה אשר יפקו על ידי הרשות עצמה ועיתונאיה. אגף שני- תכניות תרבות, בידור וספורט אשר כולן על ידי מיקור חוץ והאגף אמור רק לנהל את בחירת התכניות, פיקוח עליהן וכו'.

* כך גם לגבי הרדיו- כמעט ואין כיום הפקה מקורית חיצונית ברדיו אך יש לה מקום. למשל, תכניות בנושאים מוגדרים כגון- מדע, כלכלה, תרבות וכדומה. לדוגמא, במקום עיתונאי רשות השידור אשר אינם מומחים בנושאים אלו יש לתת לחברה חיצונית להפיק תכנים אלו תמורת כסף ותוך שימוש במומחים אמיתיים.

*נציב תלונות הציבור צריך להיות עצמאי ולא כפוף לרשות השידור אלא לסמכות שמעליה. זאת על מנת שיוכל להיות נאמן לאינטרס הציבורי ולהגן עליו ולא ירגיש מחויב לעמיתיו בגוף השידור. יש להבטיח שבדומה

לאומבודסמן ב-BBC הממונה על קבילות הציבור ברשות ישראל את הצרכים הציבוריים ולא יהא ככלי שרת בידי חברותיו וחבריו העיתונאיים. המצב הקיים כיום בו הנציב מגבה את עמיתיו אוטומטית, באופן עקבי וגם בניגוד לכללי הקוד האתי של הרשות חייב להשתנות.

3. מחויבויות התוכן של השידור הציבורי-

להשקפתנו, בכל הנוגע לשידורי דרמה, תעודה, קומדיה, סאטירה וכדו'- על השידור הציבורי להעביר הפקת כל אלו אל מיקור חוץ. עדיף להימנע מהגדרת אחוזים מלכתחילה. אולם כיון שתקציב רשות השידור זקוק לאישור הכנסת (ומצב זה כן צריך להימשך), יש להסתפק בהגדרת אחוז 'סביר' לפי ראות עיניה.

4. המתכונת לרכישת הפקות ממפיקים חיצוניים-

בהקשר זה הנקודה המרכזית הינה הגנה וקידום הפלורליזם. אין לאפשר מצב בו מיקור החוץ יינתן למספר מצומצם מדי של ספקים. לטעמנו, הקו המנחה צריך להיות לכל היותר שתי הפקות לספק אחד, ואפילו זה במקרים

חריגים. רק כאשר חלקה של רשות השידור במימון יורד מחמישים אחוז במימון תכנית מסוימת, אזי יש מקום לאפשר הגבלות הפצה. בכל מקרה אחר, מתוקף היותו של השידור ציבורי- על תכניו להיות נגישים לקהל הרחב.

5. גיוס מקורות מימון נוספים-

השידור הציבורי בישראל צריך ללכת בדרכו של השידור הציבורי בארה"ב-PBS. אם רשות השידור תהפוך לשירות ציבורי אמיתי, היא תגלה שיהיו כאלו אשר יהיו מוכנים לתרום מרצונם הטוב. ניתן גם לתגמל תורמים למשל על ידי הזמנות לאירועים והשקות של רשות השידור וכדו'.

מאיך הפרסום המסחרי חייב להיפסק באופן מוחלט בשידור הציבורי. הוא מהווה תחרות לא הוגנת לשידור המסחרי אשר פרסומות הן מקור הכנסתן היחיד; הפרסום משחית את השידור הציבורי- הוא מסיט ומעוות את סדר העדיפויות והתכנים, אשר לא אמורים להיות מושפעים משיקולים מסחריים; הוא מביא להתגברות השפה הלועזית ופגיעה בשפה העברית בשידורים; הוא מקטין את תחושת ההזדהות והאמון של הציבור בשידור אשר ממומן מכספו ואמור להיות נקי מפרסומות ועוד.

6. דרכים לשיפור גביית האגרה-

ישנן שתי אפשרויות להפוך את האגרה, להוגנת יותר, סוציאלית יותר וכזאת שלא גורמת לרוגז ציבורי על הרשות: א. באמצעות רישיון הרכב- בדיוק כפי שכיום נגבית אגרת הרדיו. בעל רכבים רבים יותר ישלם יותר וראוי שכך יהיה שכן בעל מספר רכבים גם בעל אמצעים מרובים יותר ומן הראוי וההוגן שישלם יותר. גבייה על ידי הרכב יעמיק את הגבייה וייתר את אגף הגבייה של הרשות.

ב. מימון הרשות באמצעות התקציב הכללי שמגיע ממסים- זו לטעמנו הדרך הנכונה יותר. מיסים הינם פונקציה של גובה ההכנסה. בדרך זו המס יהיה הוגן וסוציאלי אף יותר מהאפשרות הראשונה. כך או כך, אנו מציעים ביטול כליל של החלוקה האנכרוניסטית של המס המבדילה בין רדיו לטלוויזיה ומעבר לאגרה כללית של רשות השידור.

הטענה הנושנה אשר מעלה חשש כאילו מימון מדינתי הינו מתן שליטה רבה מדי בידי הממשלה- הינה שטות. כך או כך שידור ציבורי נשלט בסופו של דבר על ידי המדינה וטוב שכן. הסדרת המימון באופן קבוע באמצעות מס ייתן לשידור הציבורי שקט תעשייתי לפעולה ויצירה, יחסוך את הטקס הקבוע בו מנהלי הרשות באים לבקש את חסדי הכנסת ויבטל אחת ולתמיד את הצורך במימון מפרסומות שכן כבר לא מדובר באחוזי גבייה. אנחנו מצרפים למסמך זה, טבלה המראה את היתרונות הרבים הגלומים במימון השידור הציבורי באמצעות מיסוי: הפחתת גובה האגרה, ביטול הצורך בפרסומות, ייתור מוסד הגבייה ועוד.

עד כאן התייחסותנו לנקודות שהועלו ב'קול קורא'. אנו מבקשים להעלות מספר נקודות חיוניות נוספות-

7. עיגון הקוד האתי של השידור הציבורי בחוק-

יש צורך לעגן את כללי האתיקה המנחים את פעולת רשות השידור בחוק, על מנת להבטיח את מעמדם. רק לאחרונה שונו סעיפים מהותיים ביותר במסמך נקדי במחטף- בוצעה הצבעה מבלי שהודיעו על כך מראש, בהרכב חסר ביותר של המליאה (הצבעה של 8 נגד 2, מתוך 31 חברי מליאה), ללא נוכחות הוועד המנהל, ללא נוכחות מגישי הצעת השינוי עצמם. כשבוע לאחר ההצבעה כבר התפטרה יו"ר ועדת האתיקה אשר אחראית על נוסח השינוי וללא לקיחת אחריות על השינויים מרחיקי הלכת שביצעה. יש למנוע היווצרות מקרים מעין אלו.

8. גיוון ותחלופה, ביטול 'נחלות קבע'.

כיום ישנם אנשים המגישים תכניות בשידור הציבורי על בסיס קבוע, מזה עידן ועידנים וללא שום תחלופה וגיוון. פלורליזם וגיוון הם נשמת אפו של השידור הציבורי. שידור של הציבור ובשביל הציבור חייב לשקף את הקשת הרחבה של גיוני הציבור. 'נחלות קבע' עומדות בסתירה לגיוון זה ובכך פוגעות בפלורליזם. רק לאחרונה אישרה מליאת רשות השידור שינוי בכמה סעיפים מהותיים מתוך מסמך נקדי. שינויים אלה מתייחסים לחופש הבעת הדעה ע"י עיתונאים, תוך טענה שאין שידור אובייקטיבי ומתוך אמונה כי חובתו של העיתונאי המסקר להיות ביקורתי. גישה זו (אשר אנו חלוקים עליה), רק מדגישה שבעתיים את הצורך לגוון ולהחליף עיתונאים, מגישים ופרשנים. זאת על מנת לוודא שאכן נשמר האיזון והצרכנים אכן זוכים לשידור ציבורי במהותו. המצב שנוצר כיום הוא שעיתונאים מנצלים את מעמדם ברשות כדי לקדם סדר יום אישי על חשבון הציבור.

9. הייעוץ המשפטי של השידור הציבורי-

יש צורך בשינוי חקיקה בכל הנוגע לייעוץ המשפטי של רשות השידור. המצב הקיים כיום בו יועצת משפטית משמשת כמעט עשרים שנה הינו בלתי נסבל. תחלופה מעת לעת של כוח אדם מקצועי הינו מאבני היסוד של מנהל ציבורי תקין, על אחת כמה וכמה במגזר הציבורי. הארכת מינויה של היועצת המשפטית קדנציה אחר קדנציה, לעיתים ללא מכרז מנוגדת למדיניות השירות הציבורי, המחייבת מכרז לתפקיד היועץ המשפטי בתום שתי קדנציות.

על אף מצב אומלל של תביעות כנגד הרשות, וכן תלונות חוזרות ונשנות מצד הנהלות הרשות לדורותיהן על תפקוד מקצועי לקוי, משוריין כיום מעמדה של היועצת באופן המונע את החלפתה ומהווה בכך פגיעה בתפקוד התקין של רשות השידור. על כן בחקיקה החדשה, יש לאפשר פיטורין של יועץ משפטי.

10. רשות השידור אינה ארגון פילנתרופי-

אין מקום שהרשות תהיה פילנתרופית. יש לבטל את תמיכתה בתזמורת רשות השידור ירושלים. אם הרשות רוצה מוסיקה סימפונית עליה לייצר זאת בעזרת מיקור חוץ.

11. אתר האינטרנט של השידור הציבורי-

יש לעגן בחוק את מעמד אתר רשות השידור ושימושו ככלי לטובת הציבור. למשל- אפשרות למשוב של הציבור, פרסום תלונות המוגשות אל הנציב ותשובותיו עליהן, פרסום תכניות הרשות תוך זמן סביר וכו'. אתר הרשות חייב להפוך למכשיר מרכזי של שקיפות פעילות הרשות על כל אגפיה.

אנו נשמח להציג ולהרחיב על עמדתנו בעל פה, בפני חברי הוועדה לבחינת המתווה לשידור הציבורי העתידי בישראל.

יתרונות גביית אגרת רשות השידור על ידי אגרת רכב בלבד

סיכום יתרונות

- הסכון של 157 נ"ל - 1.25 מליון בתי אב בישראל
- אין יותר צורך בפרסומות ברשות השידור
- עשירים משלמים יותר
- הסכון של כ- 25 מליון נ"ל מתקציב הרשות בגין מחלקת הגביה
- תוספת כ- 20 מליון נ"ל הכנסה לאוצר ממיסים על אגרות רדיו
- פירוט

נושא	המצב הקיים	ההצעה החדשה
אגרת הרדיו	116 ש"ח	334 ש"ח
אגרת הטלוויזיה	375 ש"ח	0 ש"ח
הכנסות הרשות מאגרת רדיו ^{1,2,3}	278,000,000 ש"ח	800,000,000 ש"ח
הכנסות הרשות מאגרת טלוויזיה ²	375,000,000 ש"ח	0 ש"ח
מס על משפחה בעלת רכב אחד ⁴	491 ש"ח	334 ש"ח
מס על משפחה בעלת שני רכבים	607 ש"ח	668 ש"ח
תקציב מחלקת הגביה ברשות השידור ⁵	30,000,000 ש"ח	5,000,000 ש"ח
הכנסות האוצר ממיסוי חברות המשלמות אגרת רדיו לעובדיהם ⁶	9,280,000 ש"ח	30,000,000 ש"ח
הוצאות הרשות על מימון פרסומות ¹	50,000,000 ש"ח	0
תקציב כולל של רשות השידור	875,000,000 ש"ח	800,000,000 ש"ח

הסברים

1. התחשיב נעשה בהנחה שיש 2,400,000 כלי רכב במדינת ישראל וכי תקציב רשות השידור עומד על כ- 875 מליון נ"ל. מסכום זה יש להוריד כחמישים מליון נ"ל הוצאות מימון עבור פרסומות וכן כ- 25 מליון נ"ל מהוצאות מחלקת הגביה ועל כן הנחנו שתקציב הרשות יעמוד על כ- 800 מליון נ"ל.
2. התחשיב נעשה בהסתמך על ההנחה שכמליון בתי אב משלמים את אגרת הטלוויזיה.
3. בהתחשב בתוספת כלי הרכב מדי שנה, האומדן להכנסת הרשות מאגרת רכב נכון לשנת 2011 עמד על 278,000,000 ש"ח
4. כ- 1,250,000 משפחות ייהנו בהפחתת אגרות, בסך כ- 157 נ"ל כל שנה.
5. מבוסס על אומדנים משנים עברו, הרשות לא פרסמה מזה שנים את תקציבה המפורט.
6. בהערכה שיש כ- 200,000 מכוניות "ליסינג" בארץ וכי מי שמקבל מכונית כזו ממעבירו משלם כ- 40% מס הכנסה.